

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра методики викладання іноземних мов і світової літератури
Кафедра іноземних мов за професійним спрямуванням

ВІДЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Відень, Австрія)

КІЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КРІСТІАНА АЛЬБРЕХТА (Кіль, Німеччина)

ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ОСВІТИ (Брюссель, Бельгія)

**МІЖНАРОДНИЙ МЕТОДИЧНО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР
*DINTERNAL EDUCATION (PEARSON EDUCATION) UKRAINE***

МАТЕРІАЛИ

VI (X) Міжнародної науково-практичної конференції

«ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ»

УДУ імені Михайла Драгоманова

30 жовтня 2024 р.

КИЇВ – 2024

УДК 371.3:811.161.1.+82

Т 11

*Рекомендовано до друку
науково-методичною радою
факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол №4 від 19 листопада 2024)*

Редакційна колегія:

ЛЕМІШ Н.Є.	доктор філологічних наук, професор;
НІКОЛАЄНКО В.В.	кандидат педагогічних наук, доцент;
БЛИНОВА І.А.	кандидат філологічних наук, доцент;
БРЕСЛАВЕЦЬ Н.О.	кандидат педагогічних наук, доцент;
ВІТЧЕНКО А.Ю.	кандидат педагогічних наук, доцент;
ХИЖУН Я.В.	кандидат філологічних наук, доцент;
ВДОВИЧЕНКО Л.Ф.	старший викладач;
ВОЗНЮК Л.А.	старший викладач

Т 11 **Теорія і технологія іншомовної освіти:** матеріали VI (X) Міжнародної науково-практичної конференції 30 жовтня 2024 р. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 106 с.

ISBN 978-966-931-311-9

Збірник присвячений актуальним проблемам методики викладання іноземних мов у вищій та середній школі. Розглядаються різні аспекти сучасних лінгвістичних досліджень.

Призначений для викладачів вищих навчальних закладів, науковців, студентів-філологів.

УДК 371.3:811.161.1.+82

ISBN 978-966-931-311-9

© Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, 2024

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИНТАКСИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ ЗАЙМЕННИКОВИХ ПИТАНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: КОРПУСНОБАЗОВАНІЙ ПІДХІД

Категорія питальної модальності є однією з центральних проблем сучасної лінгвістики (О. Волков, Н. Гуйванюк, Н. Жеребило, Б. Онищук, М. Панкова, А. Савчук, А. Сітко). Зокрема, одним із пріоритетних сучасних мовознавчих керунків є дослідження проблеми інтерогативних конструкцій як таких, що мають високу комунікативну мобільність, та особливостей їх відтворення українською мовою (Т. Стоянова). Важливою складовою англійської мови є група питальних слів (*question/Wh-words*), які використовуються для побудови питальних речень – основного засобу формулювання інтерогативних висловлювань (Р. Оробінська). Традиційно у ролі питальних слів можуть виступати питальні займенники (*interrogative pronouns; Wh-pronouns*) та питальні прислівники (*interrogative adverbs*), а сталою формулою речення з питальним словом є така конструкція зі зворотним порядком слів (інверсія): питальне слово (*Wh-word*) + модальне / допоміжне дієслово + підмет / присудок / додаток + інші члени речення [2; 4].

Актуальність розвідки полягає у застосуванні корпуснобазованого підходу для вивчення специфіки граматичних форм англійського займенникового питання (далі – ЗП) (Т. Матвійчук) та особливостей функціонування англійських питальних займенників (далі – ПЗ) *Who, Whom, Whose, What, Which* [1; 3], що виступають репрезентантами катафори і відіграють ключову роль у структурі англійського спеціального питання (*open question*) [1].

Мета даної розвідки полягає у встановленні типових формально-синтаксичних конструкцій ЗП як одного з основних комунікативних засобів для обміну інформацією та реалізації текстової категорії зв'язності.

Матеріалом дослідження обрано 150 контекстів, відібраних методом суцільного вибирання з англійського роману Дж. Роулінг “Гаррі Поттер та Напівкровний Принц”, представленого в електронному вигляді, і містять 150 випадків вживання англійських ПЗ.

Ідентифіковано: 1) частоту вживання кожного з п'яти ПЗ (див. Таблиця 1); 2) типові структурні моделі синтаксичної конструкції ЗП з правосторонніми (до чотирьох) колокатами ПЗ (див. Таблиця 2), де за основу взято базову конструкційну модель англійської мови – SVO; 3) 25 односкладних ЗП (складає 17% від загальної кількості досліджуваних контекстів) (*What?; Who?*) та 125 двоскладних ЗП (83%), серед яких встановлено 70 повних ЗП (47%) (*What are you two up to?*) та 55 неповних (37%) (*What d'you —?*); 4) 96 ЗП (64%) з дієсловом-

присудком у формі дійсного способу теперішнього часу груп Indefinite, Continuous, Perfect та Perfect Continuous (*What does he want me for? Who are you talking about? But what use have you been? What have you been doing all these years?*); 5) 97 ЗП з непрямым порядком слів (5 ЗП з увідною *it* включно) (*What did Scrimgeour want? What is it?*) та 24 ЗП з прямим порядком слів у питаннях до підмета (subject questions), що починаються з *What (if) (що)* та *Who (хто)* (*What has happened to you? Who taught you that spell?*); 6) 7 ЗП, що є головною частиною складнопідрядного речення з однією підрядною частиною (*What do you like me to call you when we've alone together? Who do you think you are?*); 7) не ідентифіковано жодної моделі ЗП до підмета зі зміненним синтаксичним оформленням компонентів дієслівної групи з метою підсилення комунікативного навантаження тематичної групи, як-от: *Well, what did happen at the end of the film?* [2; с. 214].

Таблиця 1

Кількісний аналіз частоти вживання англійських питальних займенників в англomовному романі Дж. Роулінг “Гаррі Поттер та Напівкровний Принц”

Питальний займенник	Частота вживання питального займенника	% від загальної кількості досліджуваних контекстів
<i>What</i>	115	77 %
<i>Who</i>	30	20 %
<i>Which</i>	2	1, 5%
<i>Whose</i>	2	1, 5%
<i>Whom</i>	0	0%

Таблиця 2

Кількісний аналіз частоти вживання

типових формально-синтаксичних конструкцій англійських займенникових питань в англomовному романі Дж. Роулінг “Гаррі Поттер та Напівкровний Принц”

Формально-синтаксична конструкція та приклади ЗП	Частота вживання формально-синтаксичної конструкції	% від загальної кількості досліджуваних контекстів
<...>Wh-Pron)+V(aux/modal)+NP+V (lex) <i>But what'll people do for wands?</i> <i>So, what can I do for you?</i>	97	65 %
<...>Wh-Pron)+(N(NP)/Adv)+VP	24	16 %

<i>What school's this, then?</i> <i>And what really happens when<...>?</i> <i>But what say you, Harry?</i> <i>Who'd want to kill Slughorn?</i>		
NP=Det(Wh-Pron)+N/Adv <...> <i>Whose word?</i> <i>Which Horcrux is it?</i>	10	7 %
(Prep/Det(Art)) Wh-Pron? <i>Who?</i> <i>What?</i> <i>To what?</i> <i>A what?</i>	8	5 %
<i>What about+NP</i> <i>What about him?</i> <i>What about Dumbeldore's funeral?</i>	6	4 %
Інші (малочисельні) Conj+Adv+Wh-Pron? Conj+Wh-Pron+Conj? Wh-Pron+Adv? <i>And then what?</i> <i>But what if—?</i> <i>What exactly?</i>	5	3 %

Перспективи подальших досліджень передбачають вивчення типів перекладацьких трансформацій для відтворення англійських ПЗ українською мовою із застосуванням корпуснобазованого підходу.

Висновки. Загальний кількісний аналіз частоти вживання англійських ЗП дозволяє висновити, що такий засіб формулювання інтерогативних висловлювань є властивим текстам художнього стилю.

Література

1. Орлова Ю.В., Тимченко І.П. *Формальні моделі організації синтаксичних структур займенникових питань в англійській мові: корпуснобазований підхід*. Програма і матеріали ІV Міжнародної науково-прикладної інтернет-конференції “Корпусна лінгвістика в науці й освіті”. 28 березня 2024 р., Київ. С. 27–28.

2. *Foley M., Hall D. (2012). MyGrammarLab. Advanced C1/C2. (410 p.). Harlow: Pearson Education Limited.*

3. *Questions: interrogative pronouns*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/questions-interrogative-pronouns-what-who>

4. *Burton-Roberts, N. (2011). Analysing Sentences. An Introduction to English Syntax. Third Edition. (271). Harlow: Pearson Education Limited.*